

de dyr utsettes i liten grad selv for økt lidelse, men nemnda vil også anmode om at matvarer fra disse dyrene blir forbudt å importere på grunn av dyrevelferdshensynene tidligere i matkjeden.

Hovedårsaken til økt sykkelighet hos klonede dyr er som nevnt feil i genreguleringen. Ett av de viktige spørsmålene knyttet til matvaresikkerhet, er om de samme feilene også bidrar til å endre den ernæringsmessige sammensetningen, eller på annen måte endrer produktene fra klonede dyr slik at de ikke lenger er lik de tilsvarende produktene fra vanlige dyr ("substantially equivalent"). For å avklare om endringer i genreguleringen påvirker matproduktene fra disse dyrene, bør det gjennomføres av-

anserte molekylærbiologiske undersøkelser. Det er ikke tilstrekkelig å vurdere kjøttet visuelt eller måle innholdet av de vanligste næringskomponentene, mener Bioteknologinemnda.

For Bioteknologinemnda er det også viktig at man bidrar til et konsistent regelverk. Det ville være et paradoks om Norge tillater import av produkter som det er forbudt å produsere i Norge. Nemnda mener også at kloning av avlsdyr er en utvikling i feil retning. Genetisk variasjon er avgjørende for en robust matvareproduksjon både i dag og i morgen.

Skulle import av matvarer fra klonede dyr likevel bli en realitet, bør det vurderes nær-

mere hvilke krav som skal stilles til dokumentasjonen og eventuelt merkingen av produktene.

Hvis kloningsteknologien en gang i fremtiden ikke medfører økt lidelse for dyrene, mener nemnda at denne saken bør diskuteres på nytt. Uttalelsen kan leses på www.bion.no

Les mer:

- *Opinion nr. 23 fra EGE av 16.01.2008 kan leses på http://ec.europa.eu/european_group_ethics/activities/docs/opinion23_en.pdf.*

- *EFSA-rapport av 15.07.2008 kan leses på http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_1211902019540.htm.*

Samstemt for utvikling?

Utviklingsutvalget har i utredningen NOU 2008:14 *Samstemt for utvikling?* sett på hvordan norsk politikk på ulike områder virker inn på utviklingen i fattige land. Bioteknologinemnda har kommentert utredningen, og peker spesielt på en manglende diskusjon om bruk av genmodifiserte planter i forhold til utviklingsland.

Ole Johan Borge

Utviklingsutvalget beskriver i utredningen en rekke områder der internasjonal handel er viktig. Utvalget nevner imidlertid ikke handel med genmodifiserte organismer (GMO) eller produkter fra slike. Bioteknologinemnda pekte derfor på at handel med GM-produkter (hovedsakelig soya, bomull, mais og raps) utgjør en stor del av verdenshandelen, og at andelen har vokst jevnt fra introduksjonen på midten av 90-tallet. Handel med GM-produkter er politisk omstridt blant annet fordi bare fem land står for ca. 90 % av produksjonen, og fordi motstanden mot GM-produkter er sterk i mange land og regioner.

Utvalget foreslår flere kunnskapspolitiske tiltak overfor utviklingsland. Bioteknologinemnda er generelt positiv til de foreslåtte tiltakene. Nemnda trekker frem vik-

tigheten av at utviklingslandene selv blir i stand til å hevde sine egne interesser i møte med kapitalsterke industriland eller bedrifter. Nemnda mener spesielt at Norge kan bistå utviklingsland ved utarbeidelse av eget lovverk på områdene knyttet til bioteknologi og patenter. Som eksempel vil Bioteknologinemnda trekke frem kursene om biosikkerhet som arrangeres av Genøk i Tromsø. Dette er kurs som har et stort antall deltakere fra utviklingsland. Genøk og Norad gir også støtte til å utvikle nasjonal kompetanse på biosikkerhet i blant annet Zambia og Kina.

Utvalget foreslår at norske myndigheter bør pålegge mottakere av offentlige forskningsmidler om å publisere artikler i fritt tilgjengelige elektroniske journaler. Dette er viktig fordi mange utviklingsland ikke

har råd til å betale for dyre tidsskriftabonnementer. Eksempelvis brukte Universitetet i Oslo 50 millioner på slike abonnementer i 2005. Selv om Bioteknologinemnda er positiv til forslaget, peker den på at det vil koste penger å gjennomføre tiltaket, og at det er uheldig dersom kostnadene ved publisering i fritt tilgjengelige tidsskrifter må dekkes av forskerne selv.

Bioteknologinemnda støtter utvalgets anbefaling om at Norge bør arbeide for å redusere de utilsiktede, negative konsekvensene som patenter og andre immaterielle rettigheter kan ha på forskning og utvikling i utviklingsland.

Hele uttalelsen kan leses på www.bion.no